

Nr 273.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om höjning av utskiftningskatten; given Stockholms slott den 10 maj 1940.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om höjning av utskiftningskatten.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

F ö r s l a g
till
förordning om höjning av utskiftningsskatten.

Härigenom förordnas — med ändring av vad i 1 § förordningen den 27 juni 1927 (nr 321) om skatt vid utskiftning av aktiebolags och solidariska bankbolags tillgångar¹ stadgats rörande skattesatsen för utskiftningsskatten — att nämnda skatt skall tillsvidare utgå med trettio kronor för varje fullt hundratal kronor av det beskattningsbara beloppet.

Denna förordning träder i kraft dagen efter den, då förordningen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling, men äger icke tillämpning i fall då beslut av aktiebolag om nedsättning av aktiekapitalet eller beslut om aktiebolags trädande i likvidation anmälts för registrering före den 15 november 1939.

¹ Senaste lydelse av 1 § se SFS 1938:373.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 10 maj 1940.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler fråga om höjning av utskiftningsskatten samt anför därvid följande:

Utskiftningsskatt erlägges jämlikt förordningen den 27 juni 1927, nr 321, till staten av svenskt aktiebolag, som i samband med nedsättning av aktiekapital eller vid bolagets upplösning utskiftar tillgångar, och utgår å därvid utskiftat belopp, i den mån detta icke är att anse såsom återbäring av tillskjutet belopp. Utskiftningsskatten är sålunda en skatt å besparade vinstmedel, vilka ej i vanlig ordning utdelats utan tillfalla aktieägare först i samband med bolagets upplösning eller nedsättning av aktiekapital. Skatten utgör 12 procent å det belopp som sålunda skall beskattas. När ett företag bedrivs i aktiebolagets form, utgör skatten å utdelningarna den från skattesystemets utgångspunkter primära skatten, genom vilken vederbörlig hänsyn toges till aktieägarnas skatteförmåga. Skatten å själva aktiebolagen avser i första hand att åstadkomma merbeskattning av inkomster förvärvade genom bolagen. Den omständigheten, att vid ett bolags upplösning ingen del av de till aktieägarna utskiftade beloppen beskattas såsom utdelning hos dessa, betecknar alltså i och för sig en lucka i systemet. Denna utfylles genom utskiftningsskatten, i det att vid utskiftningen en proportionell skatt uttages av aktiebolaget i stället för skatt direkt å aktieägarna. Utskiftningsskattens karaktär framstår särskilt tydligt, om man jämför med förhållandet i fråga om ekonomiska föreningar. Beträffande dessa förefinnes nämligen ej någon sådan lucka som beträffande aktiebolagen, utan besparade vinstmedel, som utskiftas i samband med föreningens upplösning, beskattas såsom utdelning hos föreningsdelägarna i vanlig ordning. Utskiftningsskatten har sålunda intet direkt samband med aktiebolagens beskattning. Dess utformning bestämmes i stället helt av aktieägarnas egen beskattning.

Anledningen till att utskiftningsskatten infördes var emellertid ej blott den, att därigenom en lucka i skattesystemet blev i viss mån tilltäppt, utan också den, att en tendens hade förmärkts att systematiskt utnyttja den möj-

lighet till erhållande av skattefrihet som förelåg, i det man i stället för att utdela vinster i vanlig ordning upplöste aktiebolagen och eventuellt bildade nya bolag.

Skattesatsen för utskiftningskatten var till en början 5 procent. I samband med 1938 års skattereform¹ höjdes skattesatsen till 12 procent. Såsom motivering för åtgärden anfördes den höjning av inkomstbeskattningen som ägt rum sedan utskiftningskatten infördes. Då denna skatt skulle utgöra kompensation såväl för stats- som kommunalskatten å utdelningar, syntes en lägre skattesats än 12 procent knappast kunna dåmera ifrågakomma. En skattesats av denna storlek syntes också vara erforderlig för att förekomma att större inkomsttagare tillfälligt utnyttjade aktiebolagsformen för att hemtaga mer eller mindre tillfälliga större inkomster i fall då de skulle kunna finna det med sin fördel bättre förenligt att betala den skatt, som belöpte å aktiebolaget såsom sådant, jämte utskiftningskatten, än att erlagga den personliga skatt, varom fråga skulle varit, om bolaget ej bildats. Den omständigheten, att för vinster, som vore höga i förhållande till bolagets storlek, skatten vid den samtidigt genomförda proportionella beskattningen av aktiebolag komme att bliva avsevärt sänkt, gjorde det till en angelägenhet av vikt att höjningen av utskiftningskatten företoges.

I en inom finansdepartementet upprättad, den 24 april 1940 dagtecknad *promemoria* har frågan om en höjning av utskiftningskatten upptagits till behandling. Under erinran om att skattesatsen för utskiftningskatten bör stå i viss relation till den procentsats, som gäller vid beskattning av utdelningar, lämnas i promemorian till en början i tabellform uppgift å den skatteprocent, varmed utdelningen skulle ha beskattats, om den tillfallit fysisk person med beskattningsbart belopp (beskattningsbar inkomst) — oavsett utdelningen — å respektive 5,000, 10,000, 25,000 och 100,000 kronor, enligt de grunder, som fastställts för budgetåren 1938/39 och 1939/40 samt, på sätt framgår av propositionen nr 185 med förslag till förordning om värnskatt för budgetåret 1940/41, antagits skola komma att gälla för sistnämnda budgetår (inkomst- och förmögenhetsskatt med bottenskatten vid 120 % samt värnskatt enligt förslaget). För budgetåret 1938/39 (utdebitering på grundval av taxeringen år 1938) har räknats med en genomsnittlig kommunal uttaxering (kommunal inkomstskatt, municipalskatt, landstingskatt, vägs katt) för hela riket av 10 kronor 20 öre per skattekrone. För budgetåret 1939/40 ha fullständiga statistiska upplysningar rörande kommunalbeskattningen ännu icke kunnat erhållas, men med ledning av tillgängliga uppgifter rörande landstingens, städernas och vägdistriktens utdebitering och under antagande av oförändrad utdebitering i landskommunerna har den genomsnittliga kommunala utdebiteringen på grundval av 1939 års taxering beräknats till 10 kronor 65 öre per skattekrone. För budgetåret 1940/41 har antagits samma utdebitering som för budgetåret 1939/40.

¹ Se 1936 års skattekommittés betänkande (S. O. U. 1937:42) sid. 195—197, prop. 258/1938 sid. 186—187, 200, bevillningsutskottets betänkande 32/1938 sid. 56.

Tabellen har följande utseende:

Beskattningsbart belopp (inkomst)	Budgetåret 1938/39			Budgetåret 1939/40			Budgetåret 1940/41		
	Summa stats-skatter o. komm. progr.-skatt	Summa kommunala skatter	Summa skatter	Summa stats-skatter	Summa kommunala skatter	Summa skatter	Summa stats-skatter	Summa kommunala skatter	Summa skatter
Kr.	P r o c e n t								
5,000	6.23	10.20	16.43	9.90	10.65	20.55	12.10	10.65	22.75
10,000	11.87	10.20	22.07	17.70	10.65	28.35	19.80	10.65	30.45
25,000	17.33	10.20	27.53	29.70	10.65	40.35	33.80	10.65	44.45
100,000	30.73	10.20	40.93	47.70	10.65	58.35	52.30	10.65	62.95

I promemorian påpekas, att — såsom framginge av sammanställningen — den år 1938 företagna höjningen av skattesatsen för utskiftningskatten redan från början knappast varit tillräcklig. Sedan dess hade den direkta beskattningen, särskilt den statliga, undergått en betydlig skärpning, som finge antagas bliva i huvudsak bestående under de närmaste åren. En höjning av utskiftningskatten syntes därför vara ofrånkomlig så mycket mera som någon tendens till ökning av de utskiftade beloppen under senaste tiden kommit till synes. Med hänsyn till skattebelastningen å fysiska personer syntes skattesatsen för utskiftningskatten icke böra sättas lägre än till 30 procent.

I promemorian beröres därefter ett spørsmål, som vid tidigare utredningar rörande utskiftningskatten varit föremål för uppmärksamhet. Här om anföres följande:

Enligt 54 § kommunalskattelagen och 7 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt äro svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar, vilka icke driva bank- eller annan penningrörelse eller försäkringsrörelse, frikallade från skattskyldighet för utdelning från svenska aktiebolag och svenska ekonomiska föreningar. Skattefriheten avser att undvika s. k. kedjebeskattning och infördes beträffande statsbeskattningen år 1928. Med hänsyn till dessa bestämmelser kunde det möjligen anses följdriktigt att från skatteplikt till utskiftningskatt även undantaga vad som vid nedsättning av aktiekapital i eller upplösning av svenskt aktiebolag utskiftas till annat sådant bolag eller svensk ekonomisk förening.

I *propositionen 134/1927*, som ligger till grund för lagstiftningen om utskiftningskatt, fann emellertid föredragande departementschefen vägende skäl tala mot en utsträckning av skattefriheten för utdelning å aktier till området för utskiftningskatten. Mot en skattefrihet talade för det första rent praktiska hänsyn. Sålunda anfördes, att för det utskiftande företaget det skulle bliva hart när omöjligt att tillfredsställande utreda, i vilka fall utskiftade medel tillfallit någon, som borde åtnjuta skattefriheten, samt att taxeringsförfarandet skulle försvåras. För övrigt föreläge ej fullt samma skäl, som föranlett friheten från skattskyldighet för utdelning, i det att det vore en väsentlig skillnad mellan ett bolag, som för ett ändamålsenligt be-

drivande av sin verksamhet krävde en organisation med dotterbolag, och ett bolag, som funne en dylik anordning obehövlig och upplöste dotterbolaget. Det stode dessutom moderbolaget fritt att före dotterbolagets trädande i likvidation genom utdelning uttaga dotterbolagets besparade vinstmedel, så att till utskiftning återstode allenast aktiekapital och reservfond. Dessutom kunde befaras, att en dylik skattefrihet beträffande utskiftningsskatten skulle kunna användas till ett kringgående av författningen. Med anledning därav och då den genom utskiftningsskatten vunna lösningen av frågan om beskattning av bolags besparade vinstmedel tills vidare måste betraktas såsom i viss mån provisorisk, fann departementschefen sig icke böra föreslå liknande bestämmelser om skattefrihet beträffande utskiftade medel som i fråga om utdelning till aktiebolag.

Bolagsskatteberedningen upptog i sitt år 1931 avgivna betänkande (S. O. U. 1931: 40) — i samband med ett förslag om höjning av skattesatsen för utskiftningsskatten från 5 till 10 % — förevarande fråga till behandling. Beredningen föreslog därvid en bestämmelse av innehåll att därest vid utskiftning av bolags tillgångar medel, som träffats av utskiftningsskatt, tillskiftats svenskt aktiebolag eller svensk ekonomisk förening eller ock fysisk person, som är rörelseidkare och för sin rörelse innehafte den eller de aktier, för vilka utskiftning skett, skulle mottagaren, såvida medlen eller del därav för honom utgjort vinst, vara berättigad att av statsverket utbekomma den på medlen belöpande utskiftningsskatten, dock ej mera än vad som motsvarade en niondel av vinsten. Förslaget sammanhängde helt med den av beredningen jämväl behandlade frågan om beskattning av vinst vid avyttring av aktier, som äro att räkna såsom tillgång i rörelse. I den mån vinst uppstode genom avyttring av dylika aktier, skulle enligt beredningens förslag sådan vinst utgöra intäkt av rörelsen. Beredningen hade övervägt, huruvida beskattning av vinst genom utskiftning såsom inkomst av tillfällig förvärvsverksamhet (realisationsvinst) borde berättiga till restitution av utskiftningsskatt. En sådan utsträckning av rätten till restitution syntes dock icke tillräckligt motiverad ur de synpunkter som föranlett förslaget om restitution av utskiftningsskatt. Beredningen framhöll, att realisationsvinstbeskattning redan förekom vid sidan av utskiftningsskatten.

I yttrande över bolagsskatteberedningens betänkande tillstyrkte *kammarrätten* förslaget om höjning av skatteprocenten för utskiftningsskatten men avstyrkte — huvudsakligen av praktiska och statsfinansiella skäl — den ifrågasatta restitutionsrätten. Beredningens förslag att beskatta vinst på försäljning av aktier i rörelse m. m. såsom inkomst av rörelse avstyrktes jämväl av kammarrätten och upptogs ej vid 1938 års skattereform.

1936 års skattekommitté, vars år 1937 avgivna förslag låg till grund för den år 1938 vidtagna höjningen av skattesatsen för utskiftningsskatten, avsåg att göra övriga med utskiftningsskatten sammanhängande frågor, däribland nu förevarande spörsmål, till föremål för ytterligare överväganden. Kommittén avslutade emellertid sitt arbete utan att hava behandlat vare sig dessa frågor eller vissa andra till ett senare skede av utredningen sparade spörsmål. Dessa voro nämligen enligt kommitténs mening av den beskaffenhet, att med utredningen därav kunde på grund av nu inträdda förhållanden anstå eller att de lämpligen kunde upptagas till behandling i annan ordning.

Av vad nu anförts torde framgå svårigheten att finna en tillfredsställande lösning av förevarande spörsmål. Detta torde få upptagas till fortsatt behandling vid en kommande översyn av de skatter, som i skilda avseenden komplettera skattesystemet, särskilt utskiftnings- och ersättningsskatter-

na. Den skärpta beskattningen av fysiska personer torde göra det nödvändigt att snart igångsätta en dylik utredning. Den nu starkt motiverade höjningen av utskiftningskatten kan emellertid icke uppskjutas i väntan på resultatet härav. Det må för övrigt framhållas att skälen för en utvidgning av friheten från kedjebeskattning för aktiebolag och ekonomiska föreningar till ifrågavarande område icke äro oomtvistliga. De av departementschefen vid framläggandet av 1927 års proposition anförda synpunkterna mot en dylik skattefrihet torde nämligen fortfarande böra tillmätas stor betydelse.

Beträffande tidpunkten för genomförandet av den föreslagna skärpningen av utskiftningskatten anföres i promemorian, att då höjningen av den vanliga inkomstbeskattningen till största delen föranletts av den rådande krissituationen, det syntes befogat att från den föreslagna skärpningen av utskiftningskatten undantaga utskiftade belopp i de fall då beslut av aktiebolag om nedsättning av aktiekapitalet eller beslut om aktiebolags trädande i likvidation anmälts för registrering före den 1 september 1939. Att skattehöjningen såtillvida gjordes retroaktiv, att den träffade bolag, som efter nämnda tidpunkt beslutat utskifta kapital, syntes icke kunna föranleda berättigad gensaga. I och med krigsutbrottet måste nämligen risken av skärpt direkt beskattning hava varit uppenbar. I detta sammanhang erinras i promemorian därom att för budgetåret 1939/40 såväl fysiska som juridiska personer genom den i december 1939 beslutade värnskatten fått vidkännas ett tillägg av stor omfattning till den i juni samma år i vanlig ordning fastställda inkomst- och förmögenhetsskatten.

Vid promemorian var fogat ett inom finansdepartementet upprättat förslag till förordning om höjning av utskiftningskatten. Med hänsyn till att vid inkomstbeskattningen den extraordinära beskattningen icke inarbetats i de vanliga skatteskalorna har det syntes lämpligt att låta ändringen av skattesatsen för utskiftningskatten meddelas i en särskild förordning. Övergångsbestämmelsen har formulerats i anslutning till motsvarande bestämmelse vid 1938 års ändring (förordning den 17 juni 1938, nr 373). I promemorian anmärkes, att på grund av övergångsbestämmelsen den höjda skattesatsen icke skulle komma att tillämpas vid årets taxering, men att proposition i ämnet likväl, särskilt för att skapa full klarhet på denna punkt för de skattskyldiga, syntes böra avgivas till årets riksdag.

Över promemorian ha, efter remiss, utlåtanden avgivits av kammarrätten, riksräkenskapsverket, kommerskollegium, överståthållarämbetet ävensom länsstyrelserna i Östergötlands, Malmöhus, Göteborgs och Bohus samt Västernorrlands län. Kommerskollegium har vid sitt utlåtande fogat infordrade yttranden från Sveriges industriförbund och Stockholms handelskammare.

Kammarrätten, riksräkenskapsverket, överståthållarämbetet och de hörda *länsstyrelserna* ha samtliga icke funnit anledning till erinran mot det i promemorian framlagda förslaget. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län* tillfogar, att förslaget, som enligt länsstyrelsens uppfattning ur olika synpunkter vore lämpligt avvägt, utgjorde en nödvändig åtgärd till förhindrande av medelsdispositioner inom aktiebolagen, som stode i strid mot ut-

skiftningsskattens grunder, samtidigt som de inträffade krisförhållandena syntes göra att den ökade skattetungan i dylika fall finge anses vara både naturlig och rimlig.

Länsstyrelsen i Malmöhus län motiverar sitt tillstyrkande av förslaget på följande sätt:

Det lär inte kunna bestridas, att utskiftningsinstitutet i hög grad missbrukats för vinnande av skattelättnad, och åtgärder till förekommande härav böra på intet sätt anses opåkallade. Den nu ifrågasatta höjningen av utskiftningskatten kan väl i viss mån tjäna såsom korrektiv häremot, även om detta korrektiv icke kan anses i alla avseenden tillfredsställande. Därest man nämligen avser att med utskiftningskatten träffa fonderade vinstmedel, och om något annat kan icke gärna bli tal, kommer ju detta att för bolaget innebära en dubbelbeskattning. Ifrågavarande vinstmedel hade väl riktigare bort skattläggas hos aktieägarna. Sett ur denna synpunkt kommer den till ett visst procenttal fastställda utskiftningskatten att verka förryckande på den progression som fastställts för inkomstbeskattningen i övrigt. Men icke nog härmed: effektiviteten av en förhöjd utskiftningskatt såsom barriär mot eventuellt missbruk blir helt och hållet beroende av till vilket inkomstkikt aktionärerna eller huvudparten av dem äro att hänföra. I betraktande av att utskiftning i skattelindrings syfte i de flesta fall försiggå inom familjebolag eller bolag med allenast ett färre antal aktieägare, vilka i regel befinna sig rätt högt på inkomstskalan, torde lätt inses, att den nu till 30 procent föreslagna höjningen av utskiftningskatten långt ifrån kan anses utgöra en tillförlitlig spärr mot missbruk. Sådant torde överhuvud taget knappast kunna förhindras genom åtgärder av denna art. Frågan synes emellertid med det snaraste böra göras till föremål för utförlig utredning och lagstiftning. Då emellertid i det nu framlagda förslaget till förordning om höjning av utskiftningskatten ifrågasatts en giltighetstid allenast tills vidare, har länsstyrelsen mot detsamma intet att erinra.

Sveriges industriförbund, med vilket *Stockholms handelskammare* instämmer, anför:

Före införandet av utskiftningskatten år 1927 hade förbundet tillfälle att framlägga sina synpunkter på denna form av beskattning, därvid förbundet gav uttryck åt en kritisk inställning till vissa av de principer, på vilka skatten var uppbyggd. Utskiftningskatten vore — anförde förbundet — avsedd att träffa icke blott aktiebolags samlade fonderade årsvinster — vilka skulle ha blivit taxerade till B-skatt, därest denna bibehållits — utan den ginge vida utöver inkomstskattebegreppet, i det att den vore avsedd att jämväl träffa vinst, som vid bolagets upplösning och realisationen av dess egendom befunes ha uppstått genom värdestegring å denna. Skatten vore sålunda att betrakta såsom ett slags värdestegringsskatt å bolags egendom, som fölle helt utom vårt skattesystem i övrigt och som icke hade någon motsvarighet för andra skattskyldiga. Ett annat principiellt fel hos utskiftningskatten vore, att de, som finge vidkännas densamma, i stor utsträckning bleve andra än de, som dragit fördel av de vinster som beskattades. Det kunde sålunda inträffa, att ett bolag, som under en följd av år drivit en vinstgivande rörelse och som därunder förmått konsolidera sin ställning, på grund av försämrade konjunkturer med ty åtföljande tillbakagång i rörelsen nödgades för undvikande av förluster träda i likvidation. Därvid komme bolaget att få erlägga utskiftningskatt för de besparade vinstmedlen. Aktieägarna, som måhända köpt sina aktier under uppgångsperioden till högt pris, finge kanske

vidkännas förlust vid upplösningen, men icke desto mindre komme de att drabbas av skatt för den vinst bolaget haft många år tidigare och som i själva verket icke kommit dem utan förutvarande aktieägare till godo. Enligt förbundets mening vore det fullt naturligt, om de aktieägare, som drabbades av utskiftningskatten, skulle betrakta detta såsom en svår orättvisa.

Då år 1928 den s. k. kedjebeskattningen avskaffades, borde såsom följd vidtagits därav betingade ändringar av jämväl reglerna angående utskiftningskatt. Frågan härom blev visserligen diskuterad men föranledde av olika skäl icke till någon åtgärd. Det väsentliga skälet torde hava varit, att, såsom av departementschefen anfördes, »den genom utskiftningskatten vunna lösningen av frågan om beskattning av bolags besparade vinstmedel tills vidare måste anses såsom i viss mån provisorisk». I bolagsskatteberedningens år 1931 framlagda belänkande upptogs emellertid frågan och förslag gjordes om det här avsedda spörsmålets ordnande genom ett restitutionsförfarande. Detta förslag har hittills lämnats obeaktat. 1936 års skattekommitté, på vars förslag skattesatsen för utskiftningskatten år 1938 höjdes från ursprungliga 5 till 12 procent, avsåg att göra de med utskiftningskatten sammanhängande spörsmålen till föremål för ytterligare överväganden men avslutade dock sitt arbete utan att hava behandlat dessa och vissa andra frågor och under uttalande, att desamma vore av beskaffenhet, att med utredningen därav kunde anstå eller att de lämpligen kunde upptagas till behandling i annan ordning.

Då nu i den remitterade promemorian göres förslag om ytterligare höjning av skattesatsen, nämligen till icke mindre än 30 procent, vitsordas ånyo behövligheten av att de med utskiftningsbeskattningen sammanhängande spörsmålen upptagas till översyn, därvid tillägges, att den skärpta beskattningen av fysiska personer torde göra det nödvändigt att snart igångsätta en dylik utredning.

Att utskiftningskatten i sitt nuvarande skick är en oriktigt utformad och för den skull orättvis skatt har således varit erkänt allt från beskattningens tillkomst. Anledningarna till att intet hittills åtgjorts för bättrandet av det felaktiga må vara vilka som helst. Uppenbart är i alla händelser, att i samma mån som skattens tyngd ökas känslan av orättvisan måste hos dem, som därav drabbas, bliva allt starkare. Det är icke rimligt att fortsätta med att hänvisa till blivande utredningar samtidigt med att förslag göres om omedelbar höjning av skattesatsen till att motsvara nära en tredjedel av det beskattningsbara beloppet. Oriktigheten av ett dylikt tillvägagående framträder så mycket mera som det icke lär med fog kunna göras gällande, att detsamma är påkallat av något betydande fiskaliskt intresse. Däremot kan tillvägagåendet väl bliva till nackdel även för det allmänna genom att möjligheterna att vidtaga nyttiga organisatoriska ändringar inom näringslivet försvåras.

Den så länge i utsikt ställda utredningen bör antagas kunna hinna färdigställas i så god tid, att förslag i ämnet må kunna redan innevarande år föreläggas riksdagen, som tvivelsutan kommer att sammanträda även under hösten. Sedan frågan om utskiftningskattens skärpning nu blivit väckt och genom den uppgjorda promemorians utremitterande gjorts offentlig, synes hinder ej böra möta mot att de beskattningsregler, som må följa av utredningen, göras retroaktiva genom att förklaras tillämpliga i sådana fall, då beslut om likvidation eller nedsättning av aktiekapital registrerats, förslagsvis efter den 1 maj 1940.

Oavsett huruvida den av förbundet härmed påkallade utredningen kommer till stånd eller icke, bör förslaget i promemorian att den avgörande tidpunkten skall bestämmas till den 1 september 1939 icke godtagas. Motivet

härför säges vara, att risken av skärpt direkt beskattning måste hava varit uppenbar i och med krigsutbrottet. Det är emellertid föga sannolikt, att krigsutbrottet framkallat benägenhet hos bolagen att utskifta kapital i syfte att undgå beskattning. Fastmera torde få antagas, att utskiftning, även efter krigsutbrottet, regelmässigt förestavats av fullt legitima skäl. Med de stegrade krav på likviditet, som kriget allmänt medfört för bolagens del, torde för övrigt möjligheterna att återbetala kapital till aktieägarna hava högst avsevärt beskurits. En utskiftning av kapital — i samband med likvidation eller eljest — är dessutom i allmänhet en för ett bolag så betydelsefull och genomgripande åtgärd, att den överväges under rätt lång tid, innan den sättes i verket. Allt detta gör, att den föreslagna retroaktiviteten — frånsett att den principiellt är förkastlig — icke kan anses sakligt motiverad. Det bör erinras om, att den år 1938 företagna höjningen av utskiftningskatten endast drabbade sådana beslut om likvidation eller nedsättning av aktiekapital, som registrerats efter tidpunkten för offentliggörandet av förslag i ämnet.

Kommerskollegium anför:

Utskiftningskatten, vilken tillkom för att fylla den lucka i skattesystemet, som uppstod med den s. k. B-skattens upphävande, var redan från början i viss mån att betrakta såsom en provisorisk lösning av detta spörsmål. Vissa brister, som vidlåda denna skatteform, ha bl. a. från näringslivets sida framhållits. Det är givet, att dessa framträda skarpare ju högre skattebelastningen göres. Då emellertid utskiftningskatten är en beskattning hos aktiebolaget av dess besparade vinstmedel vid utskiftningen härav, vilken träder i stället för den skatt, som skulle uttagits hos aktieägaren, om vinstmedlen utdelats, måste för vinnande av en likformig beskattning krävas, att skattesatsen avpassas efter skattebelastningen å fysiska personer och att denna anpassning icke fördröjes. Kollegium anser sig därför böra tillstyrka den föreslagna höjningen av utskiftningskatten. Med en höjning av skattesatsen blir det emellertid allt angelägnare, att den avsedda utredningen av de hithörande skatteproblemen i möjligaste mån påskyndas.

I avseende å den föreslagna retroaktiviteten av skattehöjningen finner kollegium de av industriförbundet anförda skälen tala för att i överensstämmelse med vad fallet var vid 1938 års skattehöjning den tidpunkt, då förslag i ämnet offentliggjordes, blir avgörande och att sålunda den höjda skatten tillämpas där beslut om nedsättning av aktiekapital eller likvidation anmälts för registrering efter nämnda tidpunkt.

*Departements-
chefen.*

Nödvändigheten av att utskiftningskatten höjes för vinnande av bättre överensstämmelse med den nuvarande, starkt förhöjda skattenivån för fysiska personer är — såsom framgår redan av de i departementspromemorian anförda siffrorna — uppenbar och har också i de avgivna yttrandena allmänt vitsordats. Emot den föreslagna skattesatsen, 30 procent, ha de myndigheter, som yttrat sig över promemorian, ej heller haft något att erinra. De i ärendet hörda näringsorganisationerna ha emellertid, under förmenande att utskiftningskatten i dess nuvarande skick vore oriktigt utformad och fördenskull orättvis, yrkat uppskov med skattehöjningen i avbidan på ny utredning i ämnet. Då organisationerna därvid även gått in på frågan om den principiella motiveringen för skatten, vill jag endast erinra, att bolagsskatteberedningen, som företagit den senaste fullständiga utredningen i hithörande

frågor, vid granskning av nämnda motivering funnit densamma alltså vara hållbar. För egen del anser jag att den föreslagna höjningen av utskiftningsskatten utan dröjsmål bör genomföras. Såsom i promemorian anförts torde en allmän översyn av utskiftnings- och ersättningsskatterna och därmed sammanhängande problem snart få vidtagas, särskilt med hänsyn till nödvändigheten att om möjligt täcka de luckor som kunna finnas i skattesystemet. Att uppskjuta den starkt påkallade höjningen av utskiftningsskatten i avbidan på nämnda utredning, som med hänsyn till svårighetsgraden av hithörande problem icke kan tänkas bliva slutförd på kort tid, synes mig icke böra ifrågakomma.

Beträffande tidpunkten för skattehöjningens inträdande har i promemorian föreslagits, att från skärpningen skulle undantagas utskiftade belopp i de fall då beslut om nedsättning av aktiekapitalet eller trädande i likvidation anmälts för registrering före den 1 september 1939. Till denna ståndpunkt ha samtliga hörda myndigheter utom kommerskollegium anslutit sig. Sistnämnda myndighet har understött ett av näringsorganisationerna framställt yrkande, att tidpunkten för förslaget offentliggörande (den 24 april 1940) i detta hänseende skulle vara avgörande, så att de bolag, som dessförinnan anmält nedsättning av aktiekapitalet eller likvidation, skulle gå fria från skattehöjningen. Utan att anlägga fiskaliska synpunkter på saken kan jag för min del icke finna det annat än rimligt att — liksom samtliga fysiska och juridiska personer genom värnskatten drabbades av en opåräknad tilläggsbeskattning för det löpande budgetåret — de aktiebolag, som efter krigsutbrottet beslutat utskiftning av kapital, få betala utskiftningsskatt efter en skattesats som anpassats efter det nya läget. Jag vill likväl förorda den jämkningen i förslaget, att den avgörande tidpunkten bestämmes till dagen för avlämnandet i riksdagen av propositionen om värnskatt, eller den 15 november 1939.

I det vid promemorian fogade författningsförslaget, som vid remissen ej föranlett någon erinran, torde övergångsbestämmelsen böra ändras i enlighet med vad nu anförts.

Föredraganden hemställer härefter, att förenämnda förslag till förordning om höjning av utskiftningsskatten måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställer förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

V. Schwartz.